

TVÁŘ
PARDUBICKÉHO KRAJE

OBSAH

Preambule	2
Historie Pardubického kraje	3
Článek I – Symboly Pardubického kraje	
I.1 Obecné užití symbolů	4
I.2 Znak	4
I.2.1 Barevné provedení znaku	5
I.2.2 Používání znaku	6
I.2.3 Umístění znaku na budovách	6
I.3 Prapor	7
I.3.1 Používání praporu	7
I.4 Logo	8
I.4.1 Používání loga	8
I.4.2 Barevné provedení loga	8
I.5 Pečeť	9
I.5.1 Používání pečeti	9
I.6 Znělka	9
I.6.1 Používání znělky	9
I.7 Motto	10
I.8 Barvy	10
I.8.1 Používání barev	10
Článek II – Presentace a propagace Pardubického kraje	
II.1 Propagační předměty	11
II.2 Pamětní kniha	11
II.3 Významné akce a události	12
II.4 Významní rodáci a osobnosti	13
II.5 Ocenění a vyznamenání Pardubického kraje	18
II.6 Významná památná místa	19
II.7 Hmotné památky a nehmotné kulturní dědictví UNESCO	19
II.7.1 Hmotné památky UNESCO	19
II.7.2 Nehmotné kulturní dědictví UNESCO	20

PREAMBULE

My, členové samosprávy Pardubického kraje, stanovujeme tímto dokumentem symboly Pardubického kraje a obecná pravidla jejich užívání a základní zásady prezentace a propagace jednotné identity veřejné správy v našem kraji.

Dokument Tvář Pardubického kraje je závazný pro členy samosprávy a zaměstnance Pardubického kraje, organizační složky a právnické osoby zřizované nebo zakládané Pardubickým krajem.

HISTORIE PARDUBICKÉHO KRAJE

Pardubický kraj už v minulosti existoval. Navazuje na pětisetletou historii kraje Chrudimského a objevuje se v dějinách již potřetí. Poprvé v polovině 19. století, kdy bylo Království české rozděleno na sedm krajů, podruhé v roce 1949.

Dnešní Pardubický kraj vznikl ústavním zákonem 1. ledna 2000 a zahrnuje území okresů Pardubice, Chrudim, Ústí nad Orlicí a Svitavy. Spolu s Královéhradeckým a Libereckým krajem tvoří tzv. NUTS II Severovýchod. Jako vyšší územní správní celek má svoje symboly: znak, prapor, logo, pečeť, znělku a motto.

Je velmi bohatý na významné architektonické památky, zrcadlí se v něm pestrá tvářnost české krajiny, patří mezi nejrozvinutější části České republiky, a přesto si dokázal uchovat svou přírodní krásu a bohatství. Je to kraj vrcho-

lového sportu, bohaté kultury a kvalitního vzdělání. Díky umístění v centrální části Čech má atraktivní logistickou polohu. Je protkán všemi hlavními dopravními komunikacemi: evropským železničním koridorem, mezinárodním letištěm, dálniční sítí a v budoucnu i splavnou řekou Labe s přístavem. Za dobu své existence si vybudoval vlastní identitu, zajistil vznik krajských institucí, jako jsou Hasičský záchranný sbor Pardubického kraje, Krajské vojenské velitelství, Celní úřad pro Pardubický kraj, Krajská správa Českého statistického úřadu, pobočka krajského soudu, Krajské ředitelství policie, Krajská hygienická stanice, Krajská veterinární správa.

Navázal partnerské vztahy se zahraničními regiony v Německu, Polsku, Francii, Slovensku a Ukrajině, čímž se připojuje k evropské integraci.

Článek I – SYMBOLY PARDUBICKÉHO KRAJE

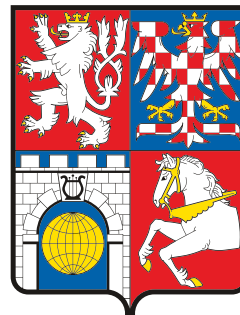
Symboly Pardubického kraje (dále jen „Pk“) jsou znak, prapor, logo, pečeť, znělka a motto.

I.1 Obecné užití symbolů

Symboly se užívají při oficiálních, reprezentačních, slavnostních, kulturních, sportovních a jiných významných příležitostech. Všichni uživatelé symbolů jsou povinni zajistit, aby symboly byly užívány důstojným způsobem a aby nedošlo k jejich poškození, zneuctění a znevažení. Závazná pravidla k užívání symbolů stanovuje Mediální manuál Pk.

I.2 ZNAK

Znak byl udělen Pk předsedou Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky dne 14. srpna 2001. Autorem grafického návrhu je pardubický historik profesor Petr Vorel a výtvarně znak zpracoval grafik a výtvarník pan Stanislav Valášek z Heřmanova Městce. Podoba znaku byla schválena usnesením Zastupitelstva Pardubického kraje (dále jen „ZPk“) Z/14/01 „Symboly – znak a prapor kraje“ ze dne 26. dubna 2001 a usnesením Rady Pardubického kraje (dále jen „RPk“) R/219/01 „Znak Pardubického kraje – technické a grafické řešení“ ze dne 18. října 2001.

Popis

Znak Pk tvoří červeno-modrý čtvrcený štít. V prvním poli je český lev, ve druhém moravská orlice a ve třetím stříbrná kvádrovaná hradební zeď. V její prolomené bráně je umístěn zlatý glóbus. Portál brány uzavírá stříbrný klenák, ve kterém je černá lyra. Ve čtvrtém poli je polovina stříbrného koně ve skoku se zlatou zbrojí a uzděním.

Symbolizace

První dvě pole znaku zaujímají historické znaky Čech a Moravy. Třetí pole symbolizuje celý Pk. Otevřená stříbrná brána se zlatým glóblem představuje vstřícnost kraje vůči vnějšímu světu. Portál brány uzavírá stříbrný klenák s černou lyrou. Připomíná Mistry hudby, kteří byli

s Pk spjatí. Modrá barva v poli štítu je symbolem množství řek, jezer a vodních ploch, jež se v Pk nalézají. Stříbrná barva hradební zdi symbolizuje pás hor, který obepíná kraj širokým obloukem. Čtvrté pole tvoří znak statutárního města Pardubic, v němž je sídlo Pk.

I.2.1 Barevné provedení znaku

Stanovené odstíny barev pro oblast tisku:

● modrá:

Pantone 293; C 100 %, M 56 %, Y 0 %, K 0 %

● červená:

Pantone 485; C 0 %, M 100 %, Y 91 %, K 0 %

● černá:

Pantone extra black; C 0 %, M 0 %, Y 0 %, K 100 %

● zlatá nebo žlutá:

zlatá Pantone P 872, žlutá Pantone P 109;
C 0 %, M 9 %, Y 94 %, K 0 %

○ stříbrná nebo bílá:

stříbrná (bílá) Pantone 877; C 0 %, M 0 %, Y 0 %, K 0 %

Pro výrobu a použití znaku Pk v černo-bílé verzi musí být použito heraldické provedení:

● modrá:

vodorovné šrafování

● červená:

svislé šrafování

● černá:

černá (tečkování)

● zlatá:

tečkování

○ stříbrná:

bílá

Znak může být použit také obrysově nebo plastotypově.

I.2.2 Používání znaku

Dle § 5 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, může Pk mít znak a prapor.

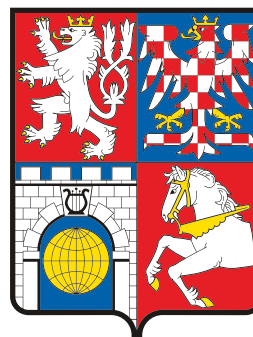
Pk stanovuje povinnost označit znakem Pk:

- úřední desku Krajského úřadu Pardubického kraje (dále jen „KrÚ Pk“),
- zasedací sál ZPk a jednací sál RPk,
- pracovnu hejtmána, pracovny členů RPk a ředitele KrÚ Pk,
- jednotlivá usnesení ZPk a RPk,
- pracovní smlouvy, jmenovací a odvolací dekrety zaměstnanců, uvolněných členů ZPk, ředitelů zřizovaných a zakládaných organizací apod.,
- průkazy a identifikační karty vydávané Pk,
- vizitky uvolněných členů ZPk a zaměstnanců KrÚ Pk,
- korespondenci hejtmána a členů RPk,
- internetové stránky Pk a personální inzerci v tisku,
- parkovací karty Pk,
- razítka pro úkony v samostatné působnosti Pk.

I.2.3 Umístění znaku na budovách

Netvoří-li znak součást architektonické výzdoby budovy, použije se k označení budov barevné provedení znaku ze smaltovaného plechu ve tvaru obdélníku nebo bombírovaného (vypouklé) elipsy.

K reprezentativnímu označení sídel Pk na plášti budovy bude použit bronz nebo jiný vhodný materiál (kámen, kov, dřevo, sklo apod.). Přestane-li budova sloužit jako sídlo Pk, znak se z budovy neprodleně odstraní. Na objektech, které jsou kulturními památkami, je možno znak umístit v souladu se zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

I.3 PRAPOR

Prapor byl udělen Pk předsedou Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky dne 14. srpna 2001. Podoba praporu byla schválena usnesením ZPk Z/14/01 „Symboly – znak a prapor kraje“. Výtvarně prapor zpracoval grafik a výtvarník z Heřmanova Městce pan Stanislav Valášek.

Popis

Červeno-modře čtvrcený list, v horním žerďovém poli je český lev, v dolním bílá kvádřovaná hradební zeď se čtyřmi stínkami (zuby cimbuří) a pěti mezerami. V prolomené bráně s černou lyrou ve stříbrném klenáku je žlutý glóbus. V horním vlajícím poli je umístěna moravská orlice a v dolním poli je znázorněna polovina bílého koně ve skoku se zlatou zbrojí a uzděním. Poměr šířky k délce listu je 2 : 3.

I.3.1 Používání praporu

Pk stanovuje povinnost označit praporem:

- sídlo Pk,
- jednací sál RPk,
- pracovnu hejtmána Pk,
- po dohodě sídla samospráv pověřených obcí III. stupně v Pk,
- společenské, kulturní a sportovní akce pořádané nebo podporované Pk.

Právnícké osoby zřizované a zakládané Pk a organizační složky se při používání praporu řídí opatřením ředitele KrÚ Pk č. 2/2002 z 1. února 2002. Na objektech, které jsou kulturními památkami, je možno prapor umístit v souladu se zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Tyto subjekty nemusí mít souhlas Pk s užíváním praporu.

I.4 LOGO

Logo je grafické zpracování názvu Pk. Bylo schváleno RPK dne 23. ledna 2017 usnesením číslo R/150/17. Jeho autorem je Přemysl Kokeš z Lanškrouna.

I.4.1 Používání loga

Logo se používá při prezentaci Pk na propagačních předmětech, letácích, informačních brožurách a všude tam, kde není vhodné použít znak. Především však při prezentaci a propagaci v oblastech cestovního ruchu a rozvoje

Pardubického kraje. Logo není určeno pro prezentaci organizačních složek a právnických osob zřizovaných nebo zakládaných Pk. K používání loga je potřebný souhlas Pk.

Popis

V logu je promítnuta symbolická mapa Pardubického kraje s jeho charakteristickým křížením důležitých historických i moderních dopravních cest. Čtyři modrá pole symbolizují čtyři okresy, žluté pruhy znázorňují staré stezky, kolem

kterých vznikala významná sídla v historii, a nejmladší červená linie mapuje hlavní železniční trasy, které ovlivnily rozvoj průmyslových měst v kraji.

I.4.2 Barevné provedení loga

Stanovené odstíny barev pro oblast tisku:

● modrá:

Pantone 293; C 100 %, M 56 %, Y 0 %, K 0 %

● žlutá:

Pantone P 109; C 0 %, M 9 %, Y 94 %, K 0 %

● červená:

Pantone 485; C 0 %, M 100 %, Y 91 %, K 0 %

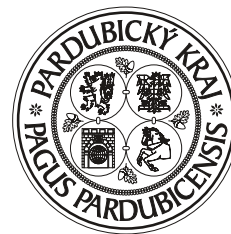

Pardubický kraj

I.5 PEČEŤ

Pečeť (otisk pečetidla) potvrzuje historickou významnost dokumentů vydaných hejtmanem (např. mezinárodní dohody, pověřovací listiny, pamětní listy apod.). Pečetidlo uchovává hejtman a jeho správcem je vedoucí kanceláře hejtmana.

Graficky a výtvarně pečetidlo zpracoval umělecký kovář z Pardubic pan Josef Brychnáč.

Otisk pečetidla v měřítku 1 : 2

I.5.1 Používání pečeti

Pečeť smí užívat pouze hejtman. V ojedinělých případech, na základě zmocnění hejtmanem, i náměstci hejtmana.

Popis

Pečetidlo o průměru 60 mm je vyrobeno z bronzu a je tvořeno spojením čtyř kruhových polí. V každém z nich je umístěna jedna ze čtyř částí znaku. Jeho nápis tvoří slovní spojení *Pardubický kraj Pagus Pardubicensis*. Rukověť pečetidla, kterou tvoří přední polovina koně se zlatou ohlávku a uzdou, je zhotovena z brazilského mahagonu.

I.6 ZNĚLKA

Znělkou Pk se rozumí upravené hlavní téma z cyklu symfonických básní Má vlast, část Z českých luhů a hájů jednoho z nejvýznamnějších českých hudebních skladatelů Bedřicha Smetany. Znělku kraje v délce 32 sekund zpracovala a Pk darovala Konzervatoř Pardubice.

I.6.1 Používání znělky

Znělka může být použita při slavnostních a reprezentativních příležitostech za účasti alespoň jednoho člena RPK.

I.7 MOTTO

Motto je základní sousloví, které se používá jako uvozovací a spojovací věta v tiskovinách Pk. Je možné ho použít samostatně ve spojení se znakem nebo logem, případně s ostatními symboly.

Základní sousloví: ***Pardubický kraj je území, kde se snoubí nádherná příroda, velkolepá historie, lidský um, úchvatnost hudby a sport snad ve všech podobách.***

Krátká verze: ***Pardubický kraj – dynamický a rozvážný***

Základní sousloví se většinou používá v publikacích o Pk.
Krátká verze se většinou používá ve spojení se znakem.

I.8 BARVY

Pk používá pro svoji prezentaci a propagaci kombinaci barev modrá – zlatá, respektive modrá – žlutá.

Symbolizace

Modrá barva symbolizuje množství řek a vodních ploch kraje. Zlatá (žlutá) barva spojuje všechny čtyři pole znaku.

Stanovené odstíny barev pro oblast tisku:

● modrá:
Pantone 293; C 100 %, M 56 %, Y 0 %, K 0 %

● zlatá nebo žlutá zlatá:
zlatá Pantone P 872, žlutá Pantone P 109;
C 0 %, M 9 %, Y 94 %, K 0 %

I.8.1 Používání barev

Barvy Pk se používají při zhotovování prezentačních a propagačních předmětů a tiskovin a všude tam, kde je to esteticky vhodné. Povinností uživatele barev je dodržení stanovených odstínů. Vyžaduje-li to výtvarné řešení, je možné použít jejich nejbližší odstín. Barvy jsou nedílnou součástí vizuální propagace kraje.

Článek II – PREZENTACE A PROPAGACE PK

Prezentací a propagací se rozumí zviditelnění Pk veřejnosti, zejména internetovými stránkami, poskytováním informací médiím o jeho činnosti, vydáváním tiskovin, výrobou prezentačních a propagačních předmětů, navázáním kontaktů

a spolupráce s ostatními kraji České republiky i regiony v zahraničí, účasti zástupců Pk na kulturních, společenských a sportovních akcích apod.

II.1 PROPAGAČNÍ PŘEDMĚTY

Propagační předměty jsou určeny pro prezentaci Pk na výstavách či veletrzích v tuzemsku i v zahraničí, při přijímání oficiálních návštěv apod.

Kategorie propagačních předmětů:

Základní – jsou určeny k použití na veřejných akcích, jako jsou výstavy, veletrhy, tiskové konference, akce organizované Pk apod.

Příležitostné – tyto předměty se využívají při pracovních návštěvách apod.

V.I.P. – slouží k reprezentaci Pk při významných tuzemských i zahraničních návštěvách apod.

II.2 PAMĚTNÍ KNIHA

Pamětní kniha slouží k chronologickým zápisům nejdůležitějších událostí Pk. Správcem knihy je kancelář hejtmana. Pamětní kniha je majetkem Pk.

Popis

Vazba pamětní knihy je celokožená, vrchní deska je označena znakem Pk a nápisem Pardubický kraj. Na hřbetu knihy je uveden nápis Pamětní kniha. Do knihy se zapisují významní hosté a návštěvy Pk, ručně je kanceláří hejtmana dopisována stručná charakteristika událostí.

II.3 VÝZNAMNÉ AKCE A UDÁLOSTI

Pk přijímá a vyhlašuje níže uvedené akce za „krajské“ a při jejich konání je bude finančně, případně organizačně podporovat.

Aviatická pouť

přehlídka domácího i zahraničního letectví, Pardubice

Ceny Františka Filipovského za dabing

udílení cen za herecké výkony v dabingu, Přelouč

Cihelna

vojensko-historická ukázka bojové akce, Králíky

Czech Open

mezinárodní festival šachu, bridže a her, Pardubice

Dny slovenské kultury

festival slovenské kultury, Moravská Třebová

Grand Festival smíchu

celostátní soutěžní přehlídka regionálních divadel v komediálním žánru, Pardubice

Hudební festival Zlatá Pecka

multižánrový hudební projekt založený světovou operní pěvkyní Dagmar Peckovou, Pardubický kraj

Hudební léto v kostele sv. Bartoloměje

mezinárodní letní hudební festival spojuje krásu hudby s duchovním prostředím barokního kostela, Heřmanův Městec

IFAS

mezinárodní pěvecká soutěž akademických sborů, Pardubice

Kocianova houslová soutěž

mezinárodní soutěž mladých houslistů do 16 let, Ústí nad Orlicí

Loutkářská Chrudim

celostátní soutěžní přehlídka loutkových souborů, Chrudim

Mezinárodní festival keltské kultury Lughnasad

projekt prezentující kulturní dědictví keltského osídlení Železných hor, Pardubicka a Chrudimska a s ním spojené tradice, Nasavrky

Mezinárodní festival Pardubické hudební jaro

mezinárodní přehlídka hudebních umělců, komorních souborů i symfonických orchestrů, vč. operních a baletních představení v Pardubickém kraji

Mezinárodní folklorní festival Čermenské slavnosti

mezinárodní přehlídka lidových souborů, Dolní Čermná

Mezinárodní hudební festival – Letohrad

respektovaná hudební přehlídka mnoha žánrů s mezinárodním významem, s udílením ceny Grand Prix, Letohrad

Mezinárodní tenisový turnaj ATP mužů

mezinárodní tenisový turnaj, Pardubice

Pardubická juniorka

Mistrovství České republiky jednotlivců v tenise staršího dorostu, Pardubice

Pardubický vinařský půlmaraton

soubor běžeckých závodů s mistrovstvím ČR, Pardubice

Pietní akt v Ležákách

připomenutí tragického osudu vypálené obce Ležáky na Chrudimsku během 2. světové války, Ležáky

Polička *555

hudební multikulturní festival, Políčka

Smetanova Litomyšl

druhý nejstarší hudební festival v České republice, patříící k největším přehlídkám klasické hudby, Litomyšl

Tomášková a Nováková hudební Skuteč

hudební festival profesionálních i amatérských souborů, Skuteč

Velká pardubická steeplechase

nejstarší a nejtěžší kontinentální překážkové dostihy, Pardubice

Výtvarné Hlinecko

výstava děl českých výtvarníků, Hlinsko

Zlatá přilba města Pardubic

mezinárodní motocyklový závod na ploché dráze, Pardubice

Pk podporuje i další akce konané v Pk, a to především s atributem „světový“, „evropský“ nebo „republikový“.

II.4 VÝZNAMNÍ RODÁCI A OSOBNOSTI

Seznam nejslavnějších rodáků a osobností, které výrazně působily na území Pk.

Arnošt z Pardubic

1297–1364, politik a církevní hodnostář, v letech 1344–1364 první arcibiskup pražský, přítel a rádce Karla IV., první rektor Univerzity Karlovy v Praze. Po otci zdědil panství Pardubice s tvrzí, novým městem a pěti vesnicemi.

Alfréd Bartoš

1916–1942, příslušník československého protinacistického odboje za 2. světové války, velitel výsadkové skupiny Silver A. Mládí prožil v Sezemicích a Pardubicích, zastřelil se při pronásledování nacisty v Pardubicích.

František Bilek

1885–1972, lékař, zakladatel zootechnické školy, zasloužil se o zachování českých původních plemen starokladubského koně a koně Převalského. Významně působil ve Slatiňanech.

Václav Bošтік

1913–2005, český malíř, grafik a ilustrátor, představitel poválečné abstrakce. V období komunistické represe se živil restaurováním sgrafit na zámku Litomyšl. Jeho obrazy přesahují dokonce i hranice umění, blíží se mystice i vědě. Rodák z Horního Újezdu u Litomyšle.

Prokop Diviš

1698–1765, přírodovědec, katolický kněz a vynálezce, postavil v českých zemích první hromosvod. Zabýval se hydrotechnikou, prováděl elektrostatické pokusy a v roce 1754 vztýčil bleskosvod, nazvaný „povětrnostní mašina“. Narodil se v Helvíkovcích u Žamberku, kde je dnes domek Prokopa Divíše.

Christian Polykarp Erxleben

1765–1831, zakladatel jednoho z nejproslulejších lanškrounských rodů, chemik, farmaceut a botanik, je

považován za zakladatele vědecké biochemie. Roku 1794 založil první lanškrounskou lékárnu s botanickou zahradou. Působil v Lanškrouně, kde také zemřel.

František Filipovský

1907–1993, divadelní a filmový herec, člen činohry Národního divadla. Proslavil se v dabingu a na jeho počest se v Přelouči každoročně koná udílení cen Františka Filipovského za dabing. Rodák z Přelouče, gymnázium navštěvoval i v Pardubicích.

Josef Gočár

1880–1945, architekt, urbanista, profesor a rektor Akademie výtvarných umění v Praze. Rodák ze Semína žil také v Lázních Bohdaneč a v Pardubicích, kde se oženil. Jeho kubistické a funkcionalistické stavby najdeme v mnoha městech. V Pardubicích jsou jeho nejznámější stavbou Winternitzovy automatické mlýny, dnešní sídlo Gočárový galerie.

Jiří Gruša

1938–2011, český básník, prozaik, překladatel, literární kritik, diplomat a politik; prezident mezinárodního PEN klubu; velvyslanec v Německu a Rakousku. Narodil se a mládí prožil v Pardubicích.

Gustav Habrman

1864–1932, československý politik, poslanec a senátor, ministr vlád Československé republiky, první československý ministr školství, spoluzakladatel vzdělávací soustavy v nové republice. Rodák z České Třebové.

František Hamza

1868–1930, český lékař a spisovatel, zakladatel Hamzovy dětské protituberkulózní léčebny v Luži, spoluzakladatel Masarykovy ligy proti TBC, hygienik a propagátor ergoterapie a mnoha nových metod ve zdravotnictví pro děti a mládež.

Leo Herrmann

1888–1951, organizátor Československého transferu, největší záchranné operace pro československé Židy v prvních letech nacistické okupace. Podařilo se vycestovat přibližně 2500 lidem. Rodák z Lanškrouna, kde vystudoval místní gymnázium.

Emil Holub

1847–1902, lékař a cestovatel, kartograf a etnograf. Během dvou pobytů v jižní Africe vykonal několik vědeckých výprav a pořídil rozsáhlou přírodovědnou a etnografickou sbírku. Holický rodák žil v tomto městě do svých 10 let. Nyní se zde nachází jeho muzeum.

Antonín Chittussi

1847–1891, český krajinář, který je považován za jednoho z nejslavnějších českých malířů 19. století. Rodák z Ronova nad Doubravou, kde prožil mládí.

Karel st. ze Žerotína

1564–1636, šlechtic a politik, humanista, představitel moravského zemského patriotismu. V letech 1608–1615 byl moravským zemským hejtmánem. Byl podporovatelem Jednoty bratrské a poskytoval azyl nekatolickým kněžím. Rodák z Brandýsa nad Orlicí.

Jan Kašpar

1883–1927, první český aviatik, 13. května 1911 podnikl památný let z Pardubic do Prahy v letadle vlastní konstrukce. Jeho kopie letadla Blériot XI při něm uletěla za 92 minut vzdálenost 121 km. Žil a zemřel v Pardubicích, v místě bývalého hotelu Veselka je instalována jeho bronzová socha.

Jaroslav Kocian

1883–1950, houslový virtuos, pedagog a skladatel. Narodil se v Ústí nad Orlicí. Už ve svých čtyř a půl letech začal vystupovat s hrou na housle. Po absolutoriu konzervatoře koncertoval téměř po celém světě. Na paměť Jaroslava

Kociana se od roku 1959 v Ústí nad Orlicí každoročně koná mezinárodní houslová soutěž a festival.

Jan Amos Komenský

1592–1670, světově uznávaný pedagog, teolog, filozof, sociální a náboženský myslitel a spisovatel, kněz a biskup Jednoty bratrské. Působil v Brandýse nad Orlicí, kde ho připomíná památník a labyrint.

Zdeněk Kopal

1914–1993, nejvýznamnější český astronom 20. století, světová autorita ve výzkumu zákrytových dvojhvězd, v rámci programu NASA se podílel na přípravách letů člověka na Měsíc. Rodák z Litomyšle.

Viktorin Kornel ze Všehrd

1460–1520, univerzitní mistr, právník, humanista, autor publikací s českou právní terminologií. Těžiště jeho práce tkví v právnickém díle O práviech, o súdiech i o diskách země české knihy devatery. Narodil se v Chrudimi a při povýšení do šlechtického stavu získal erb a přívlastek ze Všehrd.

Josef Koukal

1912–1980, český dopravní a stíhací pilot, během 2. světové války se zúčastnil bitvy o Británii. Sestřelení svého stroje přežil s těžkými popáleninami. Po roce 1948 byl vystaven komunistické perzekuci. Politicky a morálně byl rehabilitován až po listopadu 1989, kdy byl také in memoriam povýšen do hodnosti plukovníka. V roce 2020 se stal nositelem Řádu Bílého lva vojenské skupiny I. třídy, in memoriam. Rodák z Jenišovic u Vysokého Mýta zemřel v Luži.

Ladislav Machoň

1888–1973, významný architekt s mnoha realizacemi v Pardubicích. V jedné z jeho budov sídlí i Krajský úřad Pardubického kraje. K dalším pardubickým stavbám např. patří Obchodní dům Passage (nynější Machoňova pasáž), Státní reálka, Poštovní úřad. Jeho životní zakázkou se

stala rekonstrukce barokního areálu Klementina v centru Prahy. Machoňovo dětství a dospívání bylo spojeno s Pardubicemi, kde jeho otec učil na reálce.

Karel Malich

1924–2019, výtvarník, který se proslavil svými reliéfy, volnými plastikami a kresbami u nás i v zahraničí. Jeho dílo je zastoupeno v mnoha českých, evropských a amerických galeriích včetně Národní galerie nebo Centre Georges Pompidou v Paříži. Významné artefakty z jeho tvorby vlastní i Gočárova galerie. Rodák z Holic, kde absolvoval základní školu, poté studoval reálku v Pardubicích.

Jan Marek Marci

1595–1667, renesanční lékař, fyzik a matematik, jeden z posledních českých polyhistorů, přírodovědec, filozof, profesor medicíny a rektor na univerzitě v Praze. Někteří svými experimentálními poznatky ve spektroskopii a fyzikální optice předešel Newtona. Rodák z Lanškrouna.

Bohuslav Martinů

1890–1959, světznámý hudební skladatel vážné hudby, patřící mezi nejhranější české autory. Stylově má nejbližší ke generaci neoklasiků. Narodil se ve věžní místnosti kostela svatého Jakuba v Poličce.

Julius Mařák

1832–1899, malíř a grafik, představitel romantické krajomalby, který se podílel na výzdobě Národního divadla, kde namaloval slavná místa českých dějin, např. Říp, Blaník, Vyšehrad. Jeho obrazy zdobí i Národní muzeum. Litomyšlský rodák.

Páter František Antonín Mensi

1753–1829, kněz, vynikající kazatel a hudební skladatel osobité duchovní hudby, který působil na panství rodu Martiniců. Rodák z Bystrého u Poličky.

Vítězslav Novák

1870–1949, český hudební skladatel, hudební pedagog a klavírista, žák Antonína Dvořáka. V roce 1909 byl jmenován profesorem skladby na pražské konzervatoři. Od roku 1939 žil téměř trvale ve východočeské Skutči, odkud pocházela jeho manželka. Autor symfonické, operní i komorní hudby, písňových cyklů a klavírních skladeb.

Teréza Nováková

1853–1912, prozaička, těžištěm jejího díla byly romány zachycující duchovní vývoj východočeského venkova s regionálním zaměřením na okolí Litomyšle a Proseče. Byla představitelkou realismu a tzv. venkovské prózy. Byla také aktivní feministkou.

Jiří František Pacák

asi 1670–1742, barokní sochař. Počátek jeho tvorby nalezneme v Luži, kde od roku 1701 pracoval na sochařské výzdobě poutního kostela. Zlomem v jeho životě se stalo seznámení se s mladým sochařem Matyášem Braunem. Stal se jeho konkurentem, ale zároveň i pokračovatelem. Spolupracoval například na výzdobě piaristického kostela v Litomyšli. Zemřel v Moravské Třebové.

Jan Perner

1815–1845, český projektant a stavitel železničních tratí. Již ve 27 letech řídil stavbu tratě Pardubice–Praha. Účastnil se velkých trasovacích prací pro spojení Vídně s Prahou. Zemřel v Pardubicích na následky úrazu při jízdě vlakem. Zde má také u hlavního nádraží svoji sochu a je po něm pojmenována pardubická dopravní fakulta.

Jindřich Praveček

1909–2000, významný skladatel, dirigent a nejmladší vojenský kapelník v Československu. Narodil se ve Výprachicích u Lanškrouna. V lanškrounském muzeu je mu věnována expozice, doplněná o audiovizuální techniku s možností poslechu jeho skladeb a nahrávek současných lanškrounských sborů, souborů a orchestrů.

Karel Václav Rais

1859–1926, prozaik a publicista, autor mnoha knih s regionálním zaměřením na Hlincecko a Podkrkonoší. Představitel venkovské prózy a literárního realismu. Zabýval se psychologií postav a mezigeneračními vztahy. Byl učitelem v Trhové Kamenici.

Josef Ressel

1793–1857, vynálezce lodního šroubu, lisu na víno a olej, lisu na kovové předměty, optického telegrafu. Pocházel z chrudimské česko-německé rodiny. Jeho vynálezy nebyly většinou za jeho života realizovány a za svůj patent lodního šroubu z roku 1827 získal uznání až po smrti v roce 1866.

František Roith

1876–1942, architekt mnoha významných veřejných a vládních budov v centru Prahy. V Pardubicích navrhl Městskou spořitelnu vedle Zelené brány. Jeho budova Městské knihovny na Mariánském náměstí v Praze byla jednou z nejmodernějších v Evropě. Rodák z Pardubic, kde vystudoval místní reálku.

Karel Řepa

1895–1963, český architekt, žák Josipa Plečnika, autor funkcionalistických staveb zejména na Pardubicku. Byl hlavním architektem Výstavy tělesné výchovy a sportu v Pardubicích v roce 1931. Významný je Řepův projekt pardubického hlavního nádraží, na kterém v letech 1947–1948 spolupracoval s Karlem Kalvodou a Josefem Dandou. Nádražní budova je považována za jednu z nejvýznamnějších staveb poválečného funkcionalismu.

Oskar Schindler

1908–1974, kontroverzní německý obchodník ze Svitav, který v průběhu 2. světové války zachránil život více než 1100 Židům. V roce 1963 byl v Izraeli prohlášen Spravedlivým mezi národy. Jeho osobu přiblížil oscarový film amerického režiséra Stevena Spielberga Schindlerův seznam.

František Schmoranz

1814–1902, architekt, stavitel a restaurátor působící ve druhé polovině 19. století. Patřil k představitelům novogotiky, v níž vytvořil některé novostavby. Autor budovy „staré“ reálky, dnes Krajského úřadu Pardubického kraje. Působil jako městský stavitel v Chrudimi, zemřel ve Slatiňanech.

Antonín Slaviček

1870–1910, impresionistický malíř, vrcholný představitel českého umění kolem roku 1900. Několik let pobýval v Kameničkách u Hlinska, kde namaloval více než 70 obrazů.

Bedřich Smetana

1824–1884, významný český hudební skladatel období romantismu, zakladatel české národní hudby, dirigent, klavírista a pedagog, sbormistr a hudební kritik. Narodil se v zámeckém pivovaře v Litomyšli, kde strávil rané dětství.

Josef Sodomka ml.

1904–1965, designér, karosář, podnikatel, tvůrce a výrobce světoznámých karoserií, továrník a zakladatel stylistické karosářské školy ve Vysokém Mýtě. Rodinné firmě Sodomkových je věnována expozice v Muzeu českého karosářství ve Vysokém Mýtě.

Franz Spina

1868–1938, pedagog a politik německé národnosti, který se zasloužil o budování Československa, v letech 1926–1938 člen československé vlády. Rodák z Městečka Trnávka, vystudoval a učil na gymnáziu v Moravské Třebové.

bratři Hermenegild a Karel Škorpilovi

Hermenegild (1858–1923) a Karel (1859–1944), zakladatelé bulharské archeologie, významným způsobem se zasloužili o vznik mnoha tamějších muzejních institucí, sběratelé a badatelé. Karel stál u zrodu turistického spolku a turismu. Rodáci z Vysokého Mýta.

Max Švabinský

1873–1962, český malíř, kreslíř a grafik. Jeden z nejvýznamnějších českých umělců 20. století, který byl obdivován pro neobyčejnou kreslířskou zručnost a rozmanitost grafických technik. Inspiraci čerpal i v okolí České Třebové. V obci Kozlov nalezneme chaloupku Maxe Švabinského.

Jiří Toman

1924–1972, vynikající fotograf, spolupracovník Josefa Sudka, ilustrátor a knižní grafik. Jako scenárista a výtvarník se zabýval také animovaným filmem. Gočárova galerie vlastní rozsáhlý archiv jeho negativů. Byl pardubickým rodákem, vystudoval místní reálku a zůstal svému městu věrný téměř po celý svůj život.

Václav Jan Tomášek

1774–1850, významný hudební skladatel a pedagog, autor klavírních skladeb a písní na texty Johanna Wolfganga Goetheho. Jeho význam však přesahoval hranice Čech, jak o tom svědčí členství v mnoha evropských hudebních společnostech. Rodák ze Skutče.

František Udržal

1866–1938, český politik, poslanec a senátor, meziválečný československý ministerský předseda a ministr národní obrany, podílel se na činnosti mladočeské strany, později České strany agrární. Rodák z Dolní Rovně na Pardubicku.

bratřenci Veverkové

František (1799–1849) a Václav (1790–1849), vynálezci a konstruktéři ruchadla a fukaru. Nevěděli, že se jedná o vynález, jehož patentování a obchodní využití by mohlo vyřešit jejich svízelnou finanční situaci. Narodili se v Rybitví u Pardubic.

Vilém z Pernštejna

1435–1521, moravský šlechtic a zkušený vojevůdce, který přivedl rod Pernštejnů do východních Čech. Byl bohatý,

vlivný a dožil se vysokého věku. Byl nejvyšším hofmistrem Království českého. Začal hospodařit systémem režijních velkostatků a zbudoval první rozsáhlou rybníční síť. Přestavěl původní hrad na pardubický zámek s opevněním a moderní město v duchu rané renesance.

bratři Vokolkovi

tiskař a nakladatel Vlastimil (1903–1985), výtvarník Vojmír (1910–2001) a spisovatel Vladimír (1913–1988) založili v Pardubicích vlastní edici Lis tří bratří, patřili k umělecké avantgardě 1. republiky, jejich tvorba však byla v 50. letech

20. století násilně potlačena a doznala plné rehabilitace až po roce 1989. Narození ve Vysokém Mýtě a v Pardubicích, kde kromě Vladimíra prožili většinu života.

Olbram Zoubek

1926–2017, český sochař, grafik, restaurátor, pedagog, který se výrazným způsobem zasloužil o rozvoj české architektonické plastiky, jeden z nejvýznamnějších českých sochařů druhé poloviny 20. století. Věnoval se i restaurování sgrafit na litomyšlském zámku. Střídavě žil v Praze a v Litomyšli, kde je také zapsán jako čestný občan.

II.5 OCENĚNÍ A VYZNAMENÁNÍ PARDUBICKÉHO KRAJE

Pardubický kraj od roku 2014 oceňuje významné osobnosti nebo právnické osoby spjaté s regionem prostřednictvím ocenění, které je poděkováním za přispění k rozvoji kraje, šíření jeho dobrého jména nebo za výjimečný skutek.

Cena za zásluhy o Pardubický kraj

je určena osobnostem, kolektivům nebo organizacím za mimořádnou činnost pro rozvoj kraje a za zásluhy o kraj. Ocenění získávají uměleckou skleněnou plastiku, odznak se stužkou a pamětní diplom.

Cena Michala Rabase za záchranu

je určena osobnostem, kolektivům nebo organizacím za mimořádné nebo dlouhodobé zásluhy v oblasti záchrany života, zdraví nebo jiných významných hodnot. Ocenění získávají uměleckou skleněnou plastiku, odznak se stužkou a pamětní diplom.

Medaile hejtmána Pardubického kraje

je udělována hejtmánem Pardubického kraje vybraným osobnostem za jejich zásluhy v oblasti propagace kraje nebo významným hostům při jejich návštěvě našeho regionu. Ocenění získávají medaili se stužkou a pamětní diplom.

Stuha hejtmána Pardubického kraje

je udělována hejtmánem Pardubického kraje jako poděkování subjektům, jako jsou města, obce, zájmová sdružení, sbory dobrovolných hasičů apod., za záslužnou činnost či pomoc občanům na území Pardubického kraje. Sametová stuha na dřevěné hrazdičce slouží k dekorování slavnostních praporů.

II.6 VÝZNAMNÁ PAMÁTNÁ MÍSTA

Dělostřelecká tvrz Bouda

Jedna z pěti stavebně dokončených dělostřeleckých tvrzí československého opevnění budovaného jako součást přípravy československé armády na obranu republiky.

Ležáky

Památník vyhlazení obce Ležáky nacisty v červnu 1942.

Památník Zámeček Pardubice a Larischova vila

V Larischově vile byli za 2. světové války vyslýcháni spolupracovníci výsadkářů ze skupiny SILVER A i obyvatelé Ležáků a bylo zde před popravou dislokováno a popraveno 194 českých vlastenců z Pardubicka, Královéhradecka a Kolínska, mezi nimi i 37 obyvatel Ležáků. V místě popraviště vzniklo pietní území Zámeček.

Růžový palouček

Památné místo u Litomyšle, kde se v roce 1547 loučili s vlastní členové Jednoty bratrské před odchodem do exilu.

II.7 HMOTNÉ PAMÁTKY A NEHMOTNÉ KULTURNÍ DĚDICTVÍ V PK ZAPSANÉ NA SEZNAM SVĚTOVÉHO KULTURNÍHO A PŘÍRODNÍHO DĚDICTVÍ UNESCO

II.7.1 Hmotné památky UNESCO

Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladruzech nad Labem

(na Seznam UNESCO zapsáno v roce 2019)

kulturní krajina zahrnující hřebčín, okolní pastviny, včetně vodních kanálů a přímých komunikací s alejemi, spojení díla přírody a člověka v zachované předindustriální podobě, která slouží k chovu starokladrubských běloušů a jejich výcviku.

Zámek a zámecký areál Litomyšl

(na Seznam UNESCO zapsáno v roce 1999)

renesanční zámek z druhé pol. 16. století je významným dokladem arkádového zámku italského typu, uchoval si téměř nedotčený vzhled z dob renesance, vč. sgrafitové výzdoby fasád a štítů. Ve své unikátně dochované celistvosti je dokonalou ukázkou umělecky cenné architektury.

II.7.2 Nehmotné kulturní dědictví UNESCO

Loutkářství na Slovensku a v Česku

(na Seznam UNESCO zapsáno v roce 2016 jako společná česko-slovenská nominace)

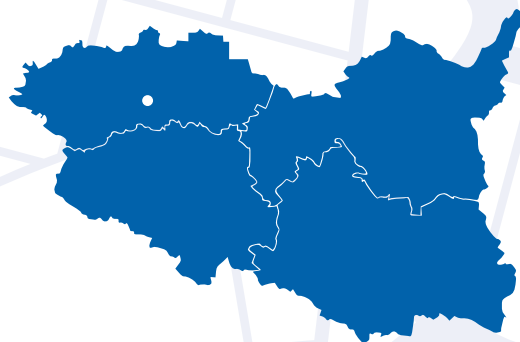
Za celou dobu své existence je uznáváno jako významný kulturní a společenský fenomén, čeští marionetáři byli součástí národního uvědomovacího procesu, je spojeno s profesionální i lidovou výtvarnou tvorbou.

Vesnické masopustní obchůzky a masky na Hlinecku

(na Seznam UNESCO zapsáno v roce 2010)

Popisy masopustních obchůzek a masek jsou doloženy z konce 19. století a v téměř nezměněné podobě se konají po několik generací do dnešních dnů.

Pardubický kraj
Komenského nám. 125
532 11 Pardubice
www.pardubickykraj.cz

Dokument Tvář Pardubického kraje byl vydán v souladu se zákonem č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů, jako interní tiskovina Pardubického kraje. Poslední aktualizace proběhla dne 10. září 2024.